

‘De GOD eist eerst een rechterlijke machtiging’

Niks zeggen kan zo oneindig veelzgender zijn dan honderduit praten. Dat realiseerde ik me weer eens toen ik dit minidialoogje las:

- Ben jij weleens bang 's nachts?
- Nee, niet speciaal 's nachts

Een tamelijk gewone vraag en een, op het eerste gezicht, niet al te opzienbarend antwoord. Tot mijn ogen nog eens naar het woordje ‘speciaal’ getrokken werden, en ik wist: dit zinnetje mag dan onopvallend zijn, hier biedt iemand toch een flinke kijk in zijn gemoedstoestand. Hier is iemand altijd bang.

Het kleine gesprekje staat in ‘De boom valt op mij’, de nieuwe dichtbundel van Ilse Starckenburg. Zij bouwde in de kleine dertig jaar dat

ze gedichten publiceert een bescheiden oeuvre op. Bescheiden in omvang en in geluid. Haar regels schreeuwen de lezer niet toe vanaf de pagina, kalm doen de woorden hun werk. Ongeveer zo: “haar taal was zo kaal / als het hoofd van haar vader”.

Met die stem die nergens op de voorgrond wil treden, en die een haast terloops gevoel voor humor in zich

draagt, noteert Starckenburg haar observaties. Zij ziet de buitenstaanders, de mensen voor wie het leven niet vanzelfsprekend is, figuren die soms over de rand van wat voor ‘normaal’ doorgaat getuimeld

zijn. Mensen zoals Roos, die “haar hoofd verloren” is en elke ochtend bij al haar burens aanbelt. Zij valt buiten elk kader, dat van het reguliere leven en ook dat van de zorg. Droogjes noteert Starckenburg: “de wijkagent noemt het geen / noodgeval, de GOD eist eerst / een rechterlijke machtiging”. Om dan een vrolijke, hoopgevende draai aan het gebel te geven:

*nu doe ik maar of het
god is die mij attent
elke ochtend wakker belt*

Achter dit soort lichte twinkelingen schuilt veel eenzaamheid. Dat gevoel probeert de dichter op de staart te trappen. Het ene moment laat ze zich er volledig door meeslepen. Bijvoorbeeld in het aandoenlijke vers over Andrea die een liedje schreef over de eenzame Tanya: “o, ik vond het zo mooi”. Om elders tot het nuchtere besef te komen dat échte eenzaamheid voor een ander onzichtbaar blijft: “ik zou willen dat je mij zag / als ik alleen ben / maar dat kan niet / want dan ben ik niet meer alleen”.

De gedichten in ‘De boom valt op mij’ gaan met elkaar in gesprek. Hoe alleen is de man die ergens op een versleten matras onder een klamboe ligt? In zijn kamer moet de lucht van aftakeling hangen, maar de man ruikt lavendel: “dat is een mooie laatste / geur om te ruiken”.

Eenzaamheid gaat hand in hand met afscheid en dood. Verloren dierbaren komen vaker dan eens terug. En soms kan zoiets banaals als de stank van bedorven bloemen iemand even in herinnering brengen, misschien een piepklein beetje troost geven: “zelfs een vertrouwde / geur is beter dan niemand”.

Haar regels
schreeuwen de
lezer niet toe,
kalm doen ze
hun werk

JANITA MONNA
schrijft wekelijks over
poëzie voor *Trouw*

Ilse Starckenburg
De boom valt op mij

Ilse Starckenburg
De boom valt op mij
De Arbeiderspers;
56 blz. € 17,99

De bloemen had ik net weggegooid

ze kwamen niet uit, pas met
de stank van hun stengels kwam
een oude bekende
zonder sleutel het huis binnen
hij zei niets maar mijn vingers
gingen stinken alsof hij mij
een hand had gegeven, nu ik
niet meer alleen rook naar mezelf

was er hoop: als er stank bestaat
bestaat er ook niet-stank - roos en
lelie, boterbloem - zelfs een vertrouwde
geur is beter dan niemand, ik zou

je weer een keer een oliebol
willen zien eten, poedersuiker
knoeien op je winterjas
waaronder kleine beentjes

voorzichtig zette ik de ramen
tegen elkaar open om het door
te laten waaien, maar het verlangen
vast te houden een nog lege vaas

ILSE STARKENBURG

